

Світлана Петрівна Каричковська,кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української та іноземних мов,
Уманський національний університет садівництва,
вул. Інститутська, 1, м. Умань, Україна**ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК
СКЛАДОВОЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЕКОЛОГІВ**

У статті автор розглядає особливості вивчення майбутніми екологами іноземної мови за професійним спрямуванням у вищих навчальних закладах. Розглянуто поняття загальнодидактичних принципів навчання, здійснено аналіз системи навчання іноземної мови з точки зору різних компонентів, зокрема рівнів навчання та керування, основних компонентів, різних методичних концепцій навчання тощо. Здійснено аналіз тенденцій розвитку сучасних технологій навчання. Розкрито методичні принципи організації професійно зорієнтованого навчання.

Ключові слова: іноземна мова, майбутній еколог, навчання, системність, компоненти, професійно зорієнтоване навчання, метод.

Постановка проблеми. На порозі XXI століття одним із пріоритетних напрямів світової політики держав є формування екологічної освіти як інтеграції процесів навчання, виховання та розвитку особистості. Концепція екологічної освіти України як один із вагомих державних документів передбачає реалізацію ефективної екологічної освіти згідно з міжнародними вимогами сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальні проблеми формування та розвитку екологічної освіти досліджувалися вітчизняними та зарубіжними вченими за різними напрямками, зокрема особливості екологічної підготовки дошкільників, школярів і студентів вищих навчальних закладів, екологічне виховання у позашкільних навчальних закладах, екологічна освіта в процесі вивчення окремих предметів тощо.

Проблемами екологічної підготовки та виховання студентів вищих навчальних закладів займалися такі вчені, як О. А. Біда, Г. А. Білецька, В. М. Бровдій, Н. О. Величко, О. О. Гаца, Н. В. Гнилуша, О. В. Гуренкова, Л. Б. Лук'янова, Т. С. Нінова, В. П. Онопрієнко, С. Д. Рудишин, Т. В. Саєнко, С. В. Сапожников, С. В. Совгіра, К. М. Ситник, В. Танська, Л. М. Титаренко, І. В. Трубник, О. О. Фастовець, Є. Флешар, А. Л. Хрипунова, М. В. Хроленко, О. В. Чернікова, Г. В. Ярчук та ін.

Метою статті є аналіз особливостей вивчення іноземної мови майбутніми екологами на основі системності як одного із загально-дидактичних принципів навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підготовка майбутніх екологів у вищих навчальних закладах має свою специфіку, яка зумовлюється метою, змістом і практичним характером професійної підготовки. Важливою складовою навчального процесу є вивчення іноземної мови як засобу комунікації для успішного виконання подальшої фахової діяльності.

Сьогодні серед студентів спостерігається зниження володіння мовленням, збіднілість лексичного

словникового запасу тощо. Тому перед викладачами стоїть завдання розвивати не тільки писемне мовлення та грамотність студентів, а й навчати спілкуватися, допомогти змодельовати вільну і впевнену поведінку у професійній сфері [1].

Ефективна підготовка майбутніх екологів до професійного спілкування реалізується з урахуванням різних засобів реалізації: вербальних та невербальних.

Вербальні засоби реалізації професійного спілкування в іншомовному середовищі включають у себе зовнішнє іншомовне професійне мовлення (іншомовне професійне усне та писемне спілкування) [9].

Система навчання іноземних мов – це сукупність закономірно розташованих елементів, які утворюють певну єдність завдяки наявності між ними внутрішніх зв'язків. Кожний елемент, що входить до цієї структури, розглядається як підсистема, функціонування кожного з яких та всіх разом, спрямоване на досягнення єдиної мети.

У педагогічних науках система навчання розглядається як відповідний метод. Система визначається, зокрема, як сукупність засобів і способів організації навчальної діяльності тих, хто навчається відповідно до закономірностей процесу засвоєння студентами заданого змісту освіти [5].

Поняття «система» діалектично пов'язане з поняттям «структура». Як правило, під цим поняттям мається на увазі внутрішня будова системи, зумовлена її функцією та наявністю тісних зв'язків між елементами системи, які забезпечують її стійкість та цілісність [4].

Рівень складності системи визначається характером інформаційної взаємодії її частин, і, на відміну від простих систем, де всі інформаційні зв'язки здійснюються на синтаксичному рівні, складні системи, до яких ми відносимо педагогічну систему навчання іноземної мови, має семіотичну, тобто мовну природу інформаційних зв'язків між своїми підсистемами [13].

У структурі системи навчання іноземної мови виділяють три рівні [2]. На першому рівні система навчання розглядається із загальних позицій як багатоскладова об'єктно-предметна галузь методики як науки та абстрактна макросистема по відношенню до реального педагогічного процесу. На цьому рівні відбувається збільшення обсягу теоретичних знань з методики навчання іноземної мови та посилення управління практикою навчання з боку теорії.

Другий рівень цієї системи передбачає детальніше уточнення методичних категорій першого рівня та наповнення їх конкретним змістом, спрямованим на вивчення конкретної іноземної мови.

Третій рівень системи навчання іноземної мови відноситься безпосередньо до реального навчально-виховного процесу, тобто діяльності викладача та студентів із використанням матеріальних засобів навчання.

Системі вивченні іноземної мови, як і іншим системам, характерні наступні особливості:

1. Цілісність. Передбачається, що всі елементи системи взаємодіють.

2. Взаємозалежність. Зміна одного із параметрів системи впливає на решту елементів. Недоопрацювання окремих теоретичних питань навчання позначається на практиці навчання.

3. Нормальне функціонування складної системи вимагає науково обґрунтованого керування, заснованого на оволодінні специфікою усіх складових системи.

Навчально-виховний процес, як складна підсистема, містить у собі декілька рівнів керування:

- організаційно-структурний, основна одиниця якого – заняття;

- функціональний, основу якого складають діяльність викладача та студентів, у результаті чого відбувається формування іншомовних знань, умінь та навичок [4].

Складовими системи навчання іноземної мови є її цілі, зміст, принципи, методи, засоби та апарат контролю й оцінювання результативності її функціонування. Визначальною ланкою цієї системи є зумовлені соціальним замовленням суспільства цілі навчання, які знаходять своє відображення в змісті освіти, від суті та структурування якого залежать вибір методів, засобів, мотивів навчання та механізмів його засвоєння [8]. Це дає підстави відносити цілі до переліку базових категорій методики та провідних компонентів системи навчання іноземної мови [12].

Основними компонентами змісту навчання іноземної мови виступають комунікативний, позамовний та процесуальний компоненти.

Комунікативний компонент включає в себе мовний, мовленнєвий та соціокультурний навчальний матеріал (зміст навчального матеріалу).

Складовими позамовного компоненту навчання є сфери спілкування, а також теми та ситуації професійного спілкування, що визначаються цими сферами.

Процесуальний компонент являє собою процес навчання, в якому і реалізується його зміст [5].

Існуючі структури змісту навчання іноземних мов ґрунтуються на різних методичних концепціях навчання. Зміст навчання іноземної мови як цілісна загальнодидактична модель повинен складатися з основних ланок (цілі навчання, елементи предмета навчання, компоненти змісту навчання, етапи навчання) та похідних (моделі змісту навчання кожного елемента предмета). При цьому функціонування зазначених ланок має здійснюватися у вигляді єдиного злагодженого механізму, що враховує як взаємозв'язок усередині моделі, так і кожного елемента зокрема [5].

Серед чинників формування мотиваційної сфери майбутніх спеціалістів-екологів визначальний вплив має професійно зорієнтоване навчання [6].

Науковці визначають три рівні професійного спілкування майбутніх екологів в іншомовному середовищі:

- макрорівень, який характеризується відображенням спрямованості професійної діяльності майбутнього еколога та мотиваційною сферою;

- мезорівень, що передбачає реалізацію контактів майбутніх екологів у процесі виконання професійних завдань;

- макрорівень, на якому відбувається охоплення окремих актів професійного спілкування майбутніх екологів в іншомовному середовищі [9].

Методичні принципи організації професійно зорієнтованого навчання іноземної мови передбачають: 1) врахування вихідного рівня володіння іноземною мовою; 2) диференційований підхід до реалізації основних цілей та завдань професійно-орієнтованого навчання; 3) взаємозв'язок та взаємообумовленість розвитку комунікативних умінь та професійно зорієнтованих методичних умінь; 4) адекватність процедурних знань умінням; 5) градацію труднощів; 6) опору на практичну професійну діяльність викладача іноземної мови [11].

Характеризуючи систему навчання іноземної мови, варто зупинитись на розгляді методів, форм і засобів навчання як базових категорій методики та системи навчання в цілому.

У педагогічній системі роль носіїв навчальної інформації виконують навчально-методичні матеріали, які в контексті системного підходу є підсистемою у складі системи більш високого рівня.

Навчально-методичні матеріали можна класифікувати за такими ознаками: 1) за їх роллю в навчально-виховному процесі (основні та допоміжні); 2) за адресатом (для викладача, для студентів); 3) за каналом зв'язку (візуальні, слухові, візуально-слухові); 4) за використанням техніки (технічні, нетехнічні) [10].

Основною одиницею інформації в процесі навчання є текст, який розглядається як: 1) зразок використання мови певної професійної діяльності, 2) стимул для розвитку різноманітних видів мовленнєвої

іншомовної діяльності (аудіювання, говоріння, читання і письмо), необхідних фахівцям конкретного профілю.

Важливим фактором, що забезпечує формування вмінь іншомовного професійного читання, є наявність розробленої системи комунікативних завдань на базі спеціально підібраних текстів. Ці завдання повинні відображати реальні ситуації професійної діяльності майбутнього фахівця та забезпечувати формування комунікативної компетенції [3].

Роботу над термінологічною складовою іншомовного фахового тексту доцільно розділити на три етапи: вивчення спеціальної лексики перед текстом, текстовий етап та вивчення лексики після тексту.

Перший етап передбачає ознайомлення студентів із термінами. На цьому етапі необхідним є ретельне вивчення професійно зорієнтованої лексики, що зумовлено складністю та новизною досліджуваних термінів.

Другий етап – це відпрацювання відповідних термінів і фразеологічних одиниць, які опрацьовувалися у вправах до роботи з текстом.

Третій етап – це обговорення тексту, дискусії, у процесі яких задаються питання, що потребують знання термінів і розуміння тексту. На цьому етапі реалізується аналіз і моделювання майбутньої професійної діяльності [7].

Аналізуючи тенденції розвитку сучасних технологій навчання, можемо відзначити, що найбільш повно вимогам професійно зорієнтованого навчання відповідають: проектна технологія (метод проектів), навчальні ігри (ділові, рольові), кейс-метод тощо. Будучи імітаційною моделлю реальних ситуацій і проблем, що вимагають самостійного вирішення, такі завдання спонукають до інтенсивного мислення, мобілізують увагу, дають змогу усвідомити специфіку обраної професії [6].

Завдання проблемного характеру, маючи високі мотиваційні характеристики, викликають найбільшу зацікавленість і є найбільш результативними. Проблемні завдання повинні містити питання, а не тільки вказівку щодо виконання певних навчальних дій. Така форма подання: «завдання – питання» створює основу для інтерактивної взаємодії викладача та студента.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безкоровайна О. В. Актуальні аспекти комунікативної компетенції студентів ВНЗ / О. В. Безкоровайна, Л. В. Мороз // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Філологічна. – 2012. – Вип. 25. – С. 142-145. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2012_25_50
2. Бим И. Л. Теория и практика обучения немецкому языку в средней школе. – М. : Просвещение, 1988. – 256 с.
3. Бородіна Г. І. Комунікативні завдання на базі професійно-орієнтованого тексту при навчанні ESP / Г. І. Бородіна // Викладання мов у вищих навчальних

Виконання завдань відбувається за схемою «питання – відповідь», а не за традиційною схемою «вказівка – виконання» [3].

Формується характерна тенденція до посилення комунікативної спрямованості навчального процесу, його наближення до реального процесу спілкування. У процесі навчання за комунікативним методом учні набувають комунікативної компетенції – здатності користуватись мовою залежно від конкретної ситуації. Вони навчаються комунікації у процесі самої комунікації.

Для оволодіння студентами комунікативною компетенцією, тобто комунікативними вміннями, сформованими на основі мовних знань, навичок і вмінь, викладач іноземної мови повинен використовувати сучасні методи навчання, що поєднують комунікативні та пізнавальні цілі. Інноваційні методи навчання іноземних мов, спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості, на розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу, створюють передумови для ефективного покращення навчального процесу у вищих навчальних закладах [11].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, на основі проведеного аналізу можемо зробити такі висновки:

- одним із пріоритетних завдань у процесі підготовки сучасного фахівця є вивчення іноземної мови;
- система навчання іноземної мови передбачає реалізацію завдань підготовки майбутнього еколога згідно з міжнародними вимогами сьогодення;
- визначальною ланкою системності у навчанні іноземної мови є зумовлені соціальним замовленням суспільства цілі навчання;
- зміст навчання іноземних мов ґрунтується на різних методичних концепціях;
- сьогодні існує тенденція до посилення комунікативної спрямованості навчального процесу;
- у формуванні мотиваційної сфери майбутніх спеціалістів-екологів визначальний вплив має професійно зорієнтоване навчання;
- моделювання ситуацій професійного спілкування створює максимальне зближення навчального процесу й професійної комунікації іноземною мовою.

закладах освіти на сучасному етапі : міжпредметні зв'язки. – 2009. – № 14. – С. 40–45. - Режим доступу: <http://www-center.univer.kharkov.ua/vestnik/full/61.pdf>

4. Гайдукова Л. В. Система вправ для формування професійно орієнтованої компетенції в діалогічному мовленні у майбутніх учителів англійської мови / Л.В. Гайдукова // Іноземні мови. – 2007. – № 4. – С. 26–33

5. Гембарук А. С. Компоненти змісту навчання іноземної мови як загальноосвітнього предмета / А. С. Гембарук // Зб. наук. пр. Уман. держ. пед. ун-ту

ім. Павла Тичини / голов. ред. М.Т. Мартинюк. – К. : Міленіум, 2007. – С. 50-55.

6. Захарчук Наталія. Шляхи формування системи екологічних знань старшокласників у процесі вивчення предметів гуманітарного циклу / Н. Захарчук // Молодь і ринок : щомісяч. наук.-пед. журн. – 2013. – № 2. – С. 31-35.

7. Кулько В. А. Особливості вивчення термінології студентами-екологами (на матеріалі текстів за фахом) / В. А. Кулько // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Філологічні науки. – 2013. – Вип. 186(2). – С. 202-206. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_fil

8. Мартинова Р. Ю. Цілісна загальнодидактична модель змісту навчання іноземних мов : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.09 «Теорія навчання» / Р. Ю. Мартинова. – К., 2007. – 51 с.

9. Рубель Н. В. Підготовка майбутніх екологів до професійного спілкування в іншомовному середовищі : теоретичний аспект / Н. В. Рубель // Наукові записки

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка. – 2013. – № 2. – С. 49-55. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPU_ped_2013_2_11

10. Рогова В. Г. Методика обучения иностранным языкам / В. Г. Рогова, Ф. М. Рабинович, Т. Е. Сахарова. – М., 1991. – 287 с.

11. Рудницька Т. Г. Інноваційні методи навчання іноземних мов у вищій школі в контексті гуманістичної спрямованості навчального процесу / Т. Г. Рудницька // Вісн. Вінниц. політех. ін-ту. – 2008. – № 4. – С. 110-114. – Режим доступу : <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5837/628.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

12. Шукин А. Н. Обучение иностранным языкам : теория и практика : учеб. пособие для преподавателей и студентов / А. Н. Шукин. – М. : Филоматис, 2004. – 416 с.

13. Якунин В. А. Педагогическая психология / В. А. Якунин. – СПб. : Изд-во Михайлова В. А., 2000. – 349 с.

REFERENCES

1. Bezkorovaina, O. V. (2012). Aktualni aspekty komunikativnoi kompetentsii studentiv VNZ [Key aspects of communicative competence of university students]. *Naukovi zapysky. Seria "Filolohichna" – Scientific works. Series "Philological"*, 25, 142-145. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2012_25_50 [in Ukrainian].

2. Bim, I. L. (1988). *Teoria i praktika obucheniya nemetskomu yazyku v sredney shkole [Theory and practice of German language teaching in high school]*. Moscow: Prosveschenie [in Russian].

3. Borodina, H. I. (2009). Komunikativni zavdannia na bazi profesiino-orientovanoho tekstu pry navchanni ESP [Communicative tasks on the basis of professionally oriented texts when studying ESP]. *Vyklanannia mov u vyshchyykh navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi – Foreign language teaching in higher educational institutions at present*, 14, 40-45. Retrieved from: <http://www-center.univer.kharkov.ua/vestnik/full/61.pdf> [in Ukrainian].

4. Haidukova, L. V. (2007). Systema vprav dlia formuvannia profesiino-orientovanoi kompetentsii v dialohichnomu movlenni u maibutnikh uchyteliv anhliiskoi movy [Exercise system for professionally oriented competence in dialogic speech of future English teachers]. *Inozemni movy – Foreign languages*, 4, 26-33 [in Ukrainian].

5. Hembark, A. S. (2007). Komponenty zmistu navchannia inozemnoi movy yak zahalnoosvitnioho predmeta [Content components of foreign language teaching as a general subject]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Pavla Tychny – Collection of scientific works of Uman National Pedagogical University named after Pavlo Tychna*. Kyiv: Millenium [in Ukrainian].

6. Zakharchuk, Natalia. (2013). Shliakhy formuvannia systemy ekolohichnykh znan starshoklasnykiv u protsesi vyvchennia predmetiv humanitarnoho tsykladu [Ways of ecological knowledge forming in the process of humanities studying]. *Molod i rynek: shchomisiachnyi naukovopedahohichnyi zhurnal – Youth and market: scientific and pedagogical journal*, 2, 31 -35 [in Ukrainian].

7. Kulko, V. A. (2013). Osoblyvosti vyvchennia terminolohii studentamy-ekolohamy (na materialy tekstiv za fakhom) [Features of terminology studying by students-environmentalists (on materials of professional texts)]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu biorekursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seria Filolohichni nauky – Scientific bulletin of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Series "Philological"*, 186, 202 – 206. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_fil [in Ukrainian].

8. Martynova, R. Yu. (2007). Tsilna zahalnodidaktichna model zmistu navchannia inozemnykh mov [Integral common didactic model of foreign language teaching]. *Extended abstract of doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

9. Rubel, N. V. (2013). Pidhotovka maibutnikh ekologiv do profesiinoho spilkuvannia v inshomovnomu seredovyshchi: teoretychnyi aspekt [Future environmentalists training for professional communication in foreign language environment]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Seria "Pedahohichna" – Proceedings of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Series "Pedagogical"*, 2, 49-55. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPU_ped_2013_2_11 [in Ukrainian].

10. Rogova, V. G. (1991). *Metodika obuchenia inostrannym yazykam [Methods of foreign language teaching]*. Moscow [in Russian].

11. Rudnytska, T. G. (2008). Innovatsiini metody navchannia inozemnykh mov u vyshchii shkoli v konteksti humanistychnoi spriamovanosti navchalnoho protsesu [Modern methods of foreign language teaching in higher educational institutions in the context of humanistic orientation of educational process]. *Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho insytutu – Journal of Vinnitsa Polytechnic*

Institute, 4, 110-114. Retrieved from: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5837/628.pdf?sequence=3&isAllowed=y> [in Ukrainian].

12. Shchukin, A. N. (2004). *Obuchenie inostrannym yazykam: teoriya i praktika [Foreign language teaching: theory and practice]*. Moscow: Millenium [in Russian].

13. Yakunin, V. A. (2000). *Pedagogicheskaya psikhologiya [Pedagogical psychology]*. St. Petersburg: Izdatelstvo Mikhailova V. A [in Russian].

Светлана Петровна Каричковская,

кандидат педагогических наук, доцент кафедры украинского и иностранных языков,
Уманский национальный университет садоводства,
ул. Институтская, 1, г. Умань, Украина

ОСОБЕННОСТИ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА КАК СОСТАВЛЯЮЩЕЙ СИСТЕМЫ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ЭКОЛОГОВ

В статье автор исследует особенности изучения будущими экологами иностранного языка по профессиональному направлению в высших учебных заведениях. Рассмотрены понятия общедидактических принципов обучения, осуществлен анализ системы обучения иностранному языку с точки зрения различных компонентов, в частности уровней обучения и управления, основных компонентов, различных методических концепций обучения и т. п. Осуществлен анализ тенденций развития современных технологий обучения. Раскрыты методические принципы организации профессионально-ориентированного обучения. На основе проведенного анализа можем сделать следующие выводы:

- одной из приоритетных задач в процессе подготовки современного специалиста является изучение иностранного языка;
- система обучения иностранному языку предполагает реализацию задач подготовки будущего эколога в соответствии с международными требованиями сегодняшнего дня;
- определяющим звеном системности в обучении иностранному языку является обусловленные социальным заказом общества цели обучения;
- содержание обучения иностранным языкам основывается на различных методических концепциях;
- в настоящее время существует тенденция к усилению коммуникативной направленности учебного процесса;
- в формировании мотивационной сферы будущих специалистов-экологов определяющее влияние имеет профессионально ориентированное обучение;
- моделирование ситуаций профессионального общения создает максимальное сближение учебного процесса и профессиональной коммуникации на иностранном языке.

Для овладения студентами коммуникативной компетенцией, то есть коммуникативными умениями, сформированными на основе языковых знаний, навыков и умений, преподаватель иностранного языка должен использовать современные методы обучения, сочетающие коммуникативные и познавательные цели. Инновационные методы обучения иностранным языкам, направленные на развитие и самосовершенствование личности, на раскрытие ее резервных возможностей и творческого потенциала, создают предпосылки для эффективного улучшения учебного процесса в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: иностранный язык, будущий эколог, обучение, системность, компоненты, профессионально-ориентированное обучение, метод.

Svitlana Karychkovska,

(PhD) Candidate of Pedagogical Sciences, associate professor,
Department of Ukrainian and Foreign Languages, Uman National University of Horticulture,
1, Instytutaska Str., Uman, Ukraine

FEATURES OF FOREIGN LANGUAGE LEARNING AS A SYSTEM COMPONENT OF FUTURE ECOLOGISTS TRAINING

The article explores the features of studying a foreign language for professional purposes by future ecologists in higher educational establishments. In particular, the notion of general didactic training principles were analyzed, verbal and nonverbal means of implementing professional communication were discussed, the concept of a system in terms of pedagogy was defined, the analysis of the system of foreign language teaching in the context of the various components including levels of education and management, its main components, teaching concepts etc. was made. The methods,

forms and teaching aids as the basic categories of techniques and training system as a whole were defined. The emphasis on the relationship of all elements of the education system was made. Methodological principles of professional-oriented training were revealed and levels of professional communication were singled. The analysis of trends of modern learning technologies was made. Classification of teaching materials was carried out; the peculiarities of working with professional texts were explored.

The carried out research makes it possible to make the following conclusions:

- studying a foreign language is one of high-priority tasks of training modern specialists;
- the system of foreign language teaching involves implementation of tasks related to training future ecologists according to international requirements of the present day;
- a determinative aspect of consistency in teaching foreign languages is training objectives determined by society demands;
- the content of foreign language teaching is based on various methodological conceptions;
- nowadays there is a tendency for intensifying communicative orientation of the learning process;
- professional-oriented training has determining influence in forming future environmentalists' motivation sphere ;
- simulated situations of professional communication facilitate closest possible relationships of the learning process and professional communication.

For the purpose of students' mastering communicative competency, that is communicative abilities formed on the basis of linguistic knowledge, abilities and skills, the teacher should use modern teaching methods which combine communicative and cognitive objectives. Innovative methods of foreign language teaching aimed at personality development and self-improvement, at discovering its spare capacity and creative potential create opportunities for effective improvement of the learning process at higher educational establishments.

Keywords: foreign language, future environmentalist, teaching, consistency, components, professionally-oriented education, method.

Рецензент: д. пед. н., проф.. О. В. Биковська

Подано до редакції 06.06.2016

УДК: 378.4

Василь Дмитрович Каричковський,

кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту організації,
Уманський національний університет садівництва,
буль. Інститутська, 1, м. Умань, Україна

ТЕРИТОРІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ У РОЗРІЗІ АГРАРНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Територіально-економічне районування є одним із важливих факторів організації управління державою. У статті автор аналізує територіально-економічні регіони України у складі дев'яти районів із точки зору професійної підготовки майбутніх фахівців-аграріїв, зокрема їх забезпеченості вищими навчальними закладами аграрного спрямування, частки студентів аграрних вищих навчальних закладів у структурі населення та кадрового забезпечення сільськогосподарських підприємств випускниками. На основі проведеного аналізу автор вносить пропозиції щодо активізації підготовки майбутніх фахівців у певних регіонах.

Ключові слова: районування, територіально-економічний регіон, аграрний вищий навчальний заклад, майбутній фахівець, кадрове забезпечення, сільськогосподарське підприємство, відсоткове значення.

Постановка проблеми. В умовах становлення ринкової економіки в Україні одним із пріоритетних напрямів національного виробництва є сільське господарство. На відміну від планової економіки, де основний акцент зосереджено на забезпеченні кількісних показників виробництва аграрної продукції, прерогативою ринкової системи є забезпечення високої економічної ефективності господарювання, що забезпечується виробництвом якісної конкурентоспроможної продукції з використання високоінтенсив-

них технологій та ефективної системи реалізації готової продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Становлення основ регіональної економіки як науки відбувалося упродовж тривалого періоду. Дослідженням аспектів регіонального розвитку займалося багато як вітчизняних, так і зарубіжних учених.

Зокрема, загальні питання професійної освіти висвітлені у працях А. Алексюка, В. Андруценка, С. Батишева, В. Галузинського, І. Герасимова, Н. Глузман, Г. Голобородько, М. Гриньової, Н. Дав-